

Täiskasvanute hambaravihüvitis

Kas täiskasvanute hambaravihüvitis on muutnud hambaravi kättesaadavamaks?

peakontrolör Ines Metsalu-Nurminen
auditijuht Rauno Vinni

Riigikogu riigieelarve kontrolli erikomisjoni istung 17.11.2021

Taust

- Täiskasvanute hambaravihüvitist (edaspidi hüvitis) saab kasutada 1. juulist 2017.
- Hüvitise eesmärk oli suurendada hambaravi **kättesaadavust**, kompenseerides ravikindlustatud **täiskasvanutele** esmavajalikud hambaravikulud.

Hüvitis

- Hüvitist saavad Eesti Haigekassaga **lepingu sõlminud raviasutuses** kasutada:
 - vähemalt 19-aastased ravikindlustatud 40 eurot aastas, inimese omaosaluse määr on 50%;
 - soodustingimustel rasedad, alla 1-aastase lapse emad, pensioniealised, puuduva töövõimega ning suurenenud hambaravivajadusega inimesed kuni 85 eurot aastas, omaosaluse määr 15%.
- Hüvitise kasutamisel tasutakse osutatud teenuste eest haigekassa tervishoiuteenuste **hinnakirja alusel**.

Auditi iseloomustus

Eesmärk

- Hinnata, kas täiskasvanute hambaravihüvitis on muutnud hambaravi kättesaadavamaks.

Põhiküsimused

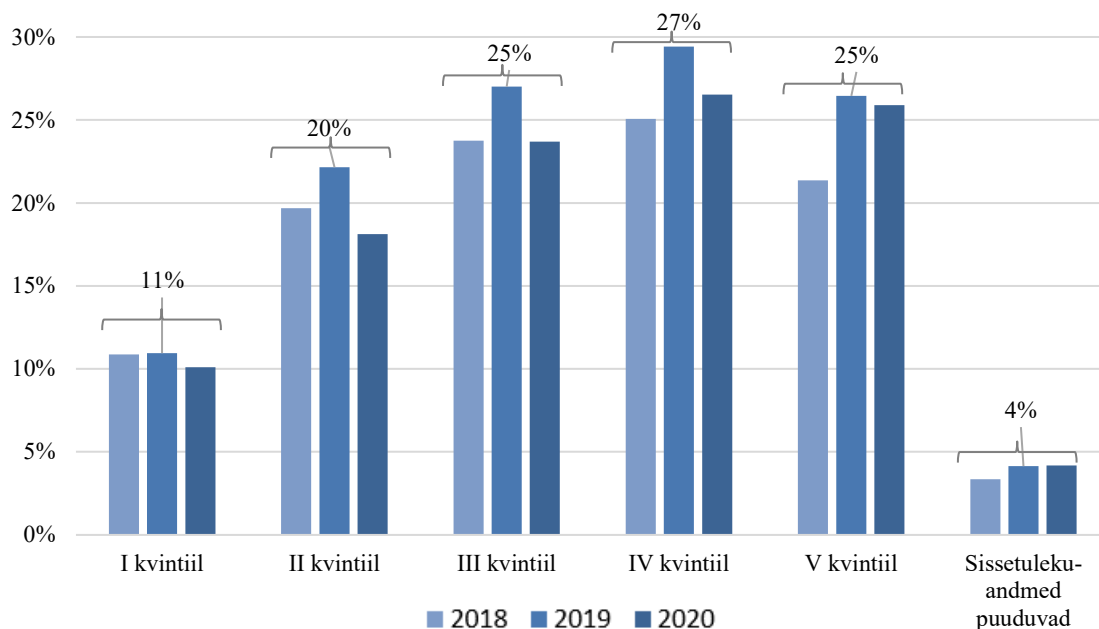
1. Kas hüvitis on toonud inimesi esmasele visiidile ja hambaarsti külastatavus on kasvanud?
2. Kas haigekassa hüvitise hinnakujundus arvestab tõenduspõhiselt esmavajalike hambaraviteenuste kõiki vajalikke kulukomponente?

1. peaküsimus ja tähelepanekud:

Kas hüvitis on toonud inimesi esmasele visiidile ja hambaarsti külastatavus on kasvanud?

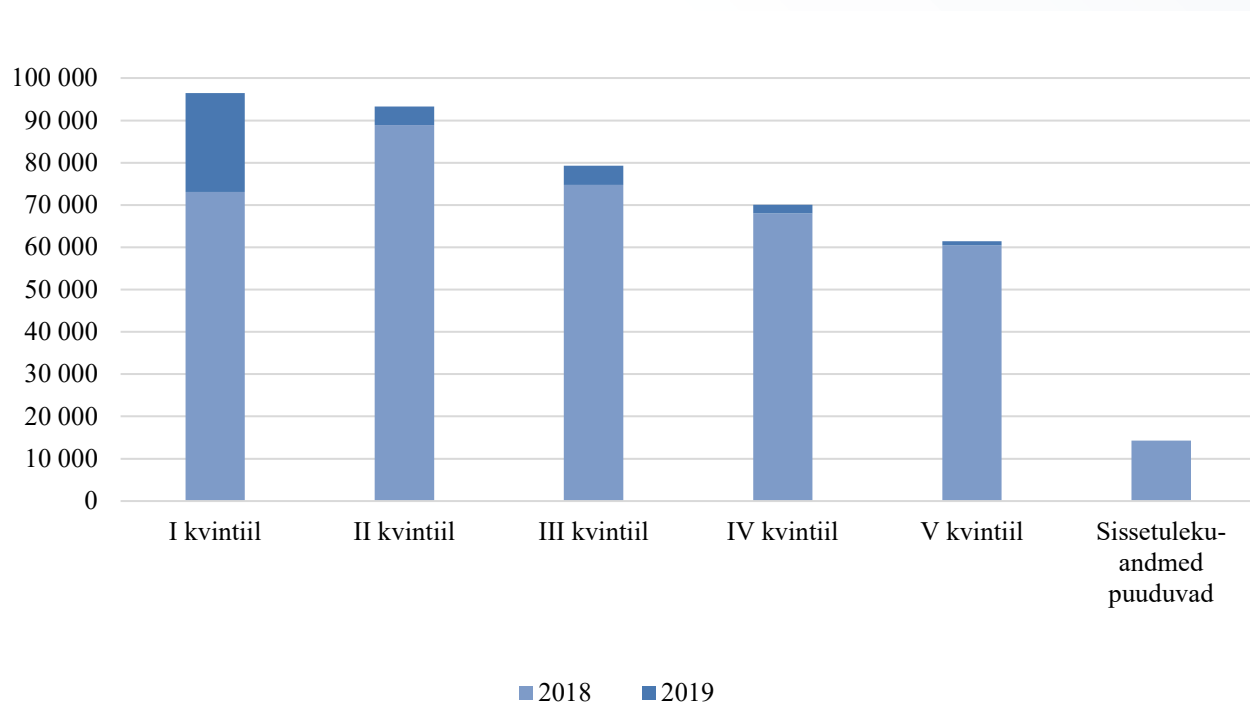
- **Hüvitist kasutavad pigem need, kes seda oma sissetuleku järgi otseselt ei vaja.**
 - Enim on hüvitist kasutanud neljandasse sissetulekukvintiili kuuluvad inimesed (keskmiselt 27%). Kõige vähem on hüvitist kasutanud kõige väiksema sissetulekuga inimesed (keskmiselt 11%).

Joonis 10. Hüvitist kasutanute jaotus sissetulekukvintiilide kaupa osakaaluna kvintiilist aastatel 2018–2020

- Üldse ei ole hambaarsti juurde jõudnud enim just väikseimat sissetulekut teenivad inimesed.

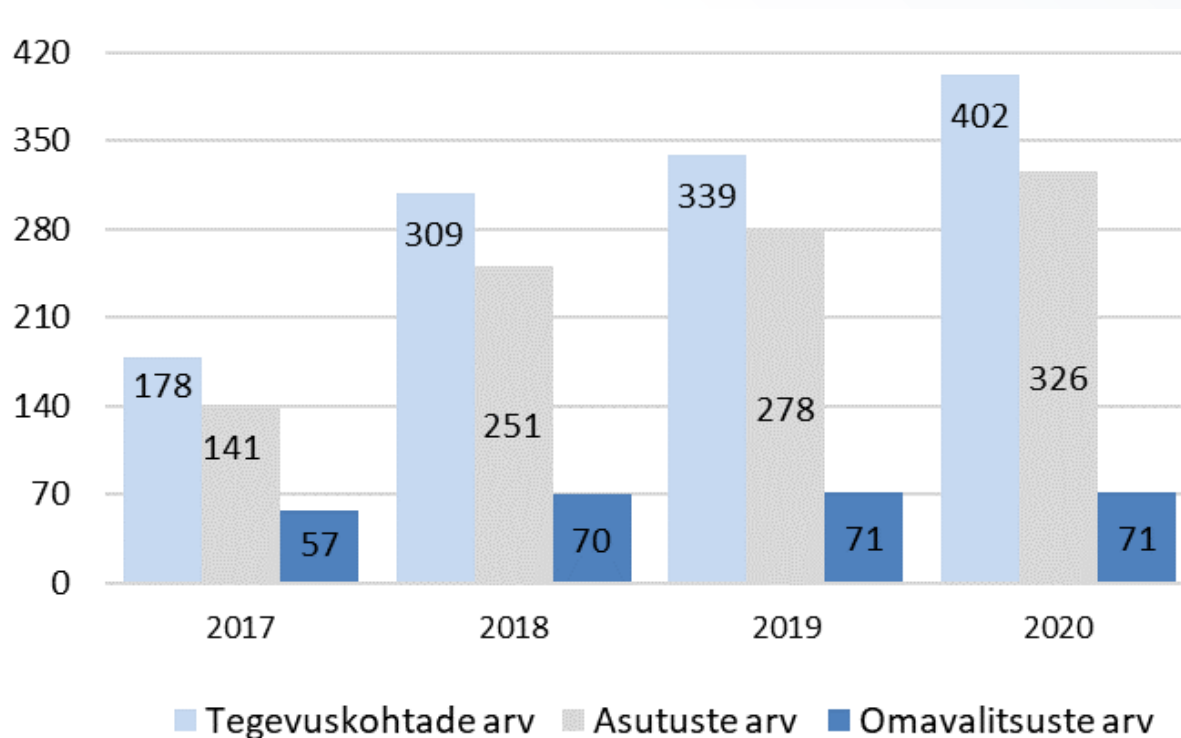
Joonis 11. Aastail 2016–2020 hambaravi mittesaanud täiskasvanud 2018.–2019. aasta sissetulekukvintilide kaupa

- **Hüvitise tingimused ei arvesta täiskasvanute võimalusi ravi eest tasuda.**
 - Patsientide hambaravikulude **koguomaosalus** (ehk kogu kulu ravile) **võib tegelikkuses osutada hüvitise tingimustes kirjeldatud omaosalusest oluliselt suuremaks.**
- **Hüvitis hõlmab esmavajalikke hambaraviteenuseid.**
 - Samas keskenduvad hüvitatavad teenused rohkem olemasolevate terviseprobleemide ravimisele ehk tagajärgedega tegelemisele (nt täidise panemine) ja **ei pööra piisavalt tähelepanu ennetamisele.**

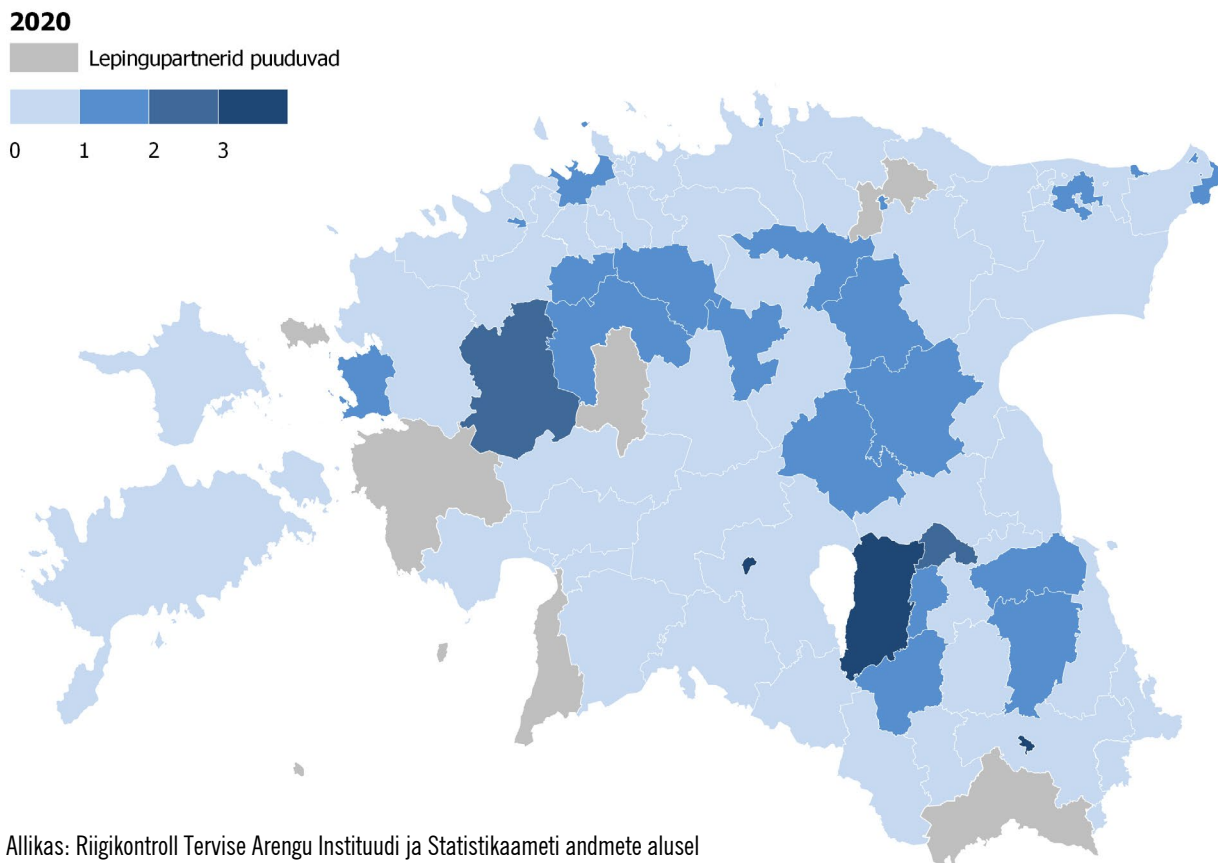
- **Haigekassa tegevus on soodustanud seda, et hambaraviasutused sõlmivad haigekassaga lepingu.**
 - Lepingu on sõlminud kaks kolmandikku asutustest.

Joonis 4. Hüvitist pakkunud asutuste ja tegevuskohtade arv aastatel 2017–2020

- Hüvitise kättesaadavus on **ebaühtlane**, arvestades haigekassaga selleks lepingu sõlminud asutuste **hambaarstide arvu** ja **omavalitsuse elanike suhet**.
- See suhtarv on kahes kolmandikus omavalitsustes väiksem, kui on soovitanud Maailma Terviseorganisatsioon (üks arst 1200 elaniku kohta).

Joonis 5. Hüvitist pakkunud raviasutuses töötanud hambaarstide arv 1200 täiskasvanud elaniku kohta omavalitsuste kaupa aasta lõpu seisuga

Teadmiseks, et

Harku vallas töötab haigekassa lepingupartnerite juures 0,1 hambaarsti 1200 täiskasvanud elaniku kohta ning Saue vallas 0,2 hambaarsti.

Võrdluseks, Võru linnas ja Elva vallas 3 hambaarsti.

2. peaküsimus ja tähelepanekud:

Kas haigekassa hüvitise hinnakujundus
arvestab **tõenduspõhiselt**
esmavajalike hambaraviteenuste
kõiki vajalikke **kulukomponente**?

- Haigekassa ei ole järginud **täielikult** tervishoiuteenuste piirhindade muutmise juhendit.
 - Haigekassa ei ole kogunud infot, kui palju kulub tegelikult **osa** teenuste osutamiseks vajalikke ressursse.
 - Samuti pole referentsasutustelt kogutud teave hinnakujunduseks **piisavalt** esinduslik.
 - **Seetõttu ei pruugi hüvitatavate teenuste hinnakiri olla aja- ega asjakohane.**

Riigikontrolli soovitused

tervise- ja tööministrile koostöös haigekassa
juhatuse esimehega

1. **Pöörata rohkem tähelepanu täiskasvanute suuprobleemide ennetamisele ja lisada hüvitatavate teenuste hulka veel ennetavaid teenuseid.**
2. Otsida eriarstiabi tervishoiuteenuste hinnastamise asemele muid võimalusi, **kuidas koguda andmeid ja arvutada hambaraviteenuste maksumust.**

3. Muuta täiskasvanute hambaravihüvitise süsteemi nii, et hüvitis jõuaks edaspidi **eeskätt väiksemat sissetulekut teenivate inimesteni.**
 - Seejuures muuta hüvitise **tingimusi** nii, et need arvestaks väiksemat sissetulekut teenivate inimeste võimalusi hambaravi eest tasuda.